

Vigtigt kampskrift fra to unge politikere, der tegner feminismens fremtid

Camilla Søe og Maria Gudme har beskrevet et stykke Danmarkshistorie, de selv har påvirket, skriver Christian Groes.

Christian Groes 07.11.2022

LIGESTILLING // BOGANMELDELSE – Bogen *Feministisk kampskrift – Mod, magt & MeToo* er en særdeles aktuel og vedkommende beskrivelse af #MeToo-bølgen, der for alvor ramte Danmark i 2020. Og så er den skrevet af to yngre kvinder, der stod midt i orkanens øje, og som selv er og var med til at forme historiens gang. Det er også en guide til at forstå MeToo-feminismens nøglebegreber, fx hvad samtykke og sexismen er og ikke er – og hvad man gør, hvis man er blevet krænket, eller hvad man stiller op, hvis man som leder støder på krænkelssager.

Feministisk kampskrift – Mod, Magt og Metoo

Forfattere: Camilla Søe og Maria Gudme

Forlag: **Alpha**

Enhver boganmeldelse skal være saglig, fremhæve en bogs højdepunkter og kvalitet og samtidig pege på eventuelle fejl og mangler. Men hvad hvis bogen også er et monument eller et historisk dokument, der, uanset om sproget flyder, er uomgængeligt, fordi forfatterne, allerede før bogen udkom, har skrevet historie?

Feministisk kampskrift opsummerer både den kamp, som forfatterne har været med til at skrive som aktivister og kronvidner i #MeToo-bevægelsen, og den bringer også nye perspektiver til, som er vigtige prismer for at forstå, hvordan aktivisme kan gribes an, hvilke udfordringer man støder på, hvordan de overvindes, og hvilke feministiske kampe fremtiden fordrer.

Banebrydende mod

Det er ikke tilfældigt, at bogens undertitel indeholder ordet ”mod”. I jantelovens land skal man passe på med at rose sig selv og sin egen rolle i vigtige begivenheder. Men der er næppe nogen, der vil udfordre forfatterne, når de viser, hvilket mod det krævede – ikke kun af dem selv, men af mange andre kvinder, der stod frem med historier om krænkelser i og uden for politik, mens de store #MeToo-sager og debatter var på sit højeste.

Den socialdemokratiske overborgmester i København, Frank Jensen, måtte forlade sin post, bl.a. på grund af den mobilisering, kvinderne iværksatte, og sagen om den radikale leder Morten Østergaards grænseoverskridende adfærd skal også ses på den baggrund. Senere blev den konservative politiker Naser Khader anklaget for alvorlige krænkelser, og flere andre politikere fra både rød og blå fløj måtte undskylde eller forlade politik.

En af styrkerne ved bogen er, at de to forfattere kommer fra hver deres politiske fløj, Camilla Søe er medlem af Venstre og har haft sin gang på Christiansborg, og Maria Gudme er socialdemokrat og sidder i dag i Folketinget. Men de taler med en samlet stemme. Det betyder, at der er ægte bid i budskaberne. Det handler om køn og magt, ikke om partiskel.

[Søe og Gudme glemmer ikke at fortælle historien om, hvilke begivenheder der gik forud, eller hvem der gik forud som forbilleder, og som i kampens hede bakkede dem op](#)

Politik er magt, og jo højere man er placeret i det politiske hierarki eller samfundshierarkiet i det hele taget, jo mere indflydelse følger med. Derfor kræver det noget usædvanligt at turde tale magten midt imod, for konsekvenserne kan være svære at overskue.

Forfatterne skriver et sted: ”Den opmærksomhed, der fulgte med at stå frem, har ført til langt flere negative konsekvenser og repressalier, end man kan forestille sig”. Hvorfor så overhovedet gøre det? Hvorfor stå frem med sine vidnesbyrd, med så store risici? Svaret, som jeg også synes er en af bogens vigtigste pointer, kommer lidt senere i bogen:

”Hvor jeg i starten var stærkt bekymret for modreaktioner, er jeg i dag mere rolig. Jeg ser det som en helt naturlig ting, at der kommer pushbacks, når man piller ved noget, der er så fundamentalt i vores samfund, som magtstrukturer er. Og når magten forskydes, går det ud over nogle mennesker. Nogens magts bliver mindre.”

Erkendelsen handler om at forstå magtens spilleregler, også i intimsfæren og på arbejdspladsen. Og som forfatterne understreger, er det at stå frem ikke noget, man gør for sig selv – det er noget, man gør, for at andre ikke skal opleve det samme og for at agere forbilleder for de næste generationer.

Som om det ikke er slemt nok at være et offer for krænkelse med den skamfølelse og de traumer, der kan følge med, bliver ubehaget og sårbarheden mangedoblet, når man som offer fortæller sin historie.

Som Camilla Søe og Maria Gudme viser, kan reaktionen påføre offeret en endnu større skam med kommentarer som: ”Var hun ikke selv ude om det?”, ”Overdriver hun ikke sin beskrivelse?” eller ”Er hun ikke bare ude på at hævne sig?”

Fra offerskam til offermod

Det er derfor, at ”mod” er et nøgleord, hvis man skal forstå, hvad de to kvinder gik igennem, og forstå den indsats og betydning, de – sammen med mange andre kvinder – har fået i **#MeToo-aktivismen** og kampen mod sexismen. De har sat sig selv, deres omdømme, deres karriere på spil.

Og som de forklarer så glimrende, er det kun via et stærkt sammenhold mellem kvinder, ofre eller ej, og en ubrydelig loyalitet og gensidig støtte, at skammen kan holdes nede, at modet kan blive en drivkraft, og mobiliseringen kan blive så kraftfuld.

Forfatterne var oprindeligt med til at starte den kampagne, der hed **#Enblandtos**, som skulle sætte fokus på det udbredte problem med sexismen i politik, men det var først med **Sofie Lindes berømte og historiske tale**, at skammen, de oplevede, for alvor blev vendt til mod og viljestyrke. De kalder det meget passende en omvæltning fra *offerskam* til *offermod*.

”Sofie Lindes tale var med til at vende den skam, jeg oplevede, til mod. At være vidne til talen og alt det, der skete i de efterfølgende dage og uger, gav mig lyst til selv at handle.”

Forbilleder i tidligere generationer

Søe og Gudme glemmer ikke at fortælle historien om, hvilke begivenheder der gik forud, eller *hvem* der gik forud som forbilleder, og som i kampens hede bakkede dem op og støttede dem i deres beslutning om selv at blive synlige aktivister i offentligheden. De skriver: ”Tidligere generationer har lagt nogle

trædesten, som har gjort det muligt for mig og andre at tage de kampe, som vi har set igennem de sidste par år.”

Blandt de vigtigste forbilleder og personer, der bakkede dem op, var de tidligere socialdemokratiske ministre Ritt Bjerregaard og Jytte Hilden, den tidligere konservative minister Grethe Fenger Møller og ungdomsformand i Socialdemokratiet Cecilie Sværke. Ja, selv statsminister Mette Frederiksen endte med at støtte op om sagen.

De konkluderer: ”Der blev trukket en streg i sandet, og spillereglerne var ændret”. Uden støtten fra tidligere generationer og personer, de kunne læne sig op ad, havde de ikke været i stand til at stå stormvejret igennem.

De nye spilleregler

Glimmerskrift og røde bølger. Monumenter kan antage mange skikkelser. Forsiden ligner måske ikke et monument.

Men jeg er ikke i tvivl om, at historikere om 100 år er temmelig ligeglade med bogens indpakning og udseende. De vil bare gerne forstå, hvad der skete dengang i 2017-2020. For jeg mener godt, at #MeToo-bølgen i Danmark kan betegnes som en revolution. En ændring i bevidsthed, der også gør, at vi ikke kan vende tilbage til tiden før 2020. Vi har som samfund gjort os nogle erkendelser, som vi ikke kan ryste af os. Og det uanset hvad man måtte mene om debatten, om seksuelle grænser og samtykke, brugen af advokatundersøgelser eller den såkaldte 'folkedomstol'.

Det gælder måske særligt de unge, der er langt mere bevidste om ”de nye spilleregler” og respektfulde kønsdynamikker, og det vil også gælde dem, der er unge om 5, 10 eller 20 år.

Vi står midt i en kønsmæssig og seksuel transformation. Og en revolution fører ofte flere med sig

Overalt i den vestlige verden satte #MeToo sit uigenkaldelige aftryk. Efter en langsom start er Danmark endt med at være et af de lande, hvor #MeToo-bølgen efter min vurdering har haft størst effekt. Men historien ændres af virkelige mennesker, mennesker med mod.

Bogen handler mest om de kvindelige helte i historien. Og det er da også dem, der fortjener mest opmærksomhed og anerkendelse. Men de mænd, der bakker op bag kulissen eller på barrikaderne, skal også høres. For hvis ikke mændene kommer med ombord på #MeToo-skibet, er der desværre nok lang vej til målet.

Jeg har gennem interview med mænd fra flere dele af landet oplevet, at mange mænd er klar til at tage de næste skridt og indtage en aktiv rolle i bevægelsen. De har ændret indstilling til samtykke, sexismen og grænser eller har ændret deres adfærd efter #MeToo. Der er selvfølgelig også mange, der stadig er skeptiske eller synes, at snakken om sexismen er ”noget elitært københavneri”, men det ændrede syn på grænser og respekt samt indlevelsen i de kønnede magtstrukturer er til at tage at føle på hos de fleste mænd. Og det momentum bør gribes og foldes helt ud. Helst i et samarbejde på tværs af køn.

Tabuet partnervold

Der står et sted i bogen: ”Jeg er helt overbevist om, at samme bevægelse vil udspille sig for generationer efter min – spørgsmålet er bare, hvad de kaster sig over”. Mit bud er også, at #MeToo-bølgerne langt fra er ovre. Vi står midt i en kønsmæssig og seksuel transformation. Og en revolution fører ofte flere med sig.

Et bud kunne være, at næste skridt bliver at føre de nye erkendelser og spilleregler helt ind i det mest intime og private rum, ind bag hjemmets fire vægge. Der, hvor der hvert år foregår fysisk og psykisk vold, hvilket kun er gjort endnu mere aktuelt af de senere års stigninger i antallet af ”hustrudrab”. Partnervold, kontrol, krænkelse og underkuelse, som ikke kun har store konsekvenser for de direkte ofre, men også for børnene og for samfundet som helhed. Tingene hænger sammen. De overgreb, der er bevidnet gennem #MeToo, på arbejdspladser og i det offentlige rum, foregår i måske endnu højere grad i det private rum.

Men vi ved ikke nok. Meget forbliver i mørket. Det næste skridt for den feministiske aktivisme kunne være at bryde dette tabu en gang for alle, og at nogle tør stå frem med deres beretninger. Omvendt kan konsekvenserne være fatale, og derfor kræver det et mod og en mobilisering, man ikke kan forvente af nogen. Lad os se.

Et stykke Danmarkshistorie

Fortælleren i bogen er en jeg-fortæller, og selvom jeg forstår ideen om de to kvinders solidaritet gennem én stemme, virker det ikke helt overbevisende. For de to forfattere må have haft forskellige erfaringer af begivenhederne og forskellige holdninger, uanset hvor tæt de står, skulder ved skulder.

Og læseren ved godt, at der står to individer bag. Måske havde det været en styrke, hvis de havde ekspliciteret, hvem der skriver, oplever og tænker hvad – og havde brugt deres forskellige erfaringer som en måde at nuancere problematikkerne og udfordringerne på tværs af de politiske skel.

Men fordi de insisterer på at betone det fælles mod, kampen og sammenholdet – og skriver både frit og indimellem med passende sarkasme – ender de personlige beretninger og deres overblik over historien med at give læseren en følelse af at blive præsenteret for et stykke ægte Danmarkshistorie, der langt fra er slut endnu. Og som de to forfattere forhåbentligt fortsætter med at påvirke i lang tid fremover.

Camilla SøefeminismeMaria GudmeMetooSamtykkesexisme

Christian Groes

Christian Groes, f. 1974. Antropolog og kønsforsker og ansat som lektor ved Roskilde Universitet. Udover at forske i og være en ivrig debattør af køn, seksualitet, migration og magtforhold har han personligt en stor interesse for ameri